

ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВА ТА ПРОСТОРОВО – КЛАСТЕРНИЙ БІЗНЕС

УДК 658.5:338.5

ПІДВИЩЕННЯ ВАРТОСТІ ПІДПРИЄМСТВ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ НА ОСНОВІ АУТСОРСИНГУ

Анісімова О.М., д.е.н.

ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»

м. Маріуполь

У статті розглянуті теоретичні основи і нові методичні підходи, що забезпечують підвищення вартості будівельних підприємств за рахунок використання аутсорсингу. З урахуванням галузевої специфіки були виявлені і згруповані фактори, що впливають на показники вартості підприємств будівельної галузі. В результаті дослідження отримано висновок, що з метою підвищення вартості будівельних підприємств рекомендується розробити та впровадити схему залучення фінансування шляхом створення організації, спрямованої на всебічне використання фінансових вигод від впровадження аутсорсингу.

Ключові слова: будівельне підприємство, аутсорсинг, вартість підприємства, фінансові показники.

The article describes the theoretical foundations and the new methodological approaches that provide for the increase of the cost of construction companies through the use of outsourcing. While taking into account the industry specifics, the factors that affect the costs of construction sphere enterprises were identified and grouped. As the result of the study, a conclusion is made that in order to increase the cost of construction companies it is recommended to design and implement a scheme of acquiring investments through creating an organization designed to fully benefit from the use of implementation of outsourcing.

Keywords: building enterprise, outsourcing, enterprise value and financial performance.

Актуальність проблеми. В умовах світової фінансової та економічної кризи питання створення і збільшення вартості підприємств набувають особливої актуальності. Показник вартості відображає ефективність поточної фінансово-господарської діяльності, управління фінансовими

потоками та ризиками бізнесу, реальну вартість активів підприємства і дає інтегральну оцінку інвестиційної привабливості. В даний час низька вартість українських будівельних підприємств обумовлена недостатніми обсягами фінансування, обмеженістю отримання доступу до нових технологій та інновацій, що призводить до погіршення їх конкурентоспроможності та ефективності. У цих умовах найважливішим фактором забезпечення конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості українських господарюючих суб'єктів є поєднання механізмів, що забезпечують збільшення вартості підприємства з орієнтацією на підвищення прозорості фінансових потоків та ефективності управління капіталом з урахуванням інтересів широкого кола зацікавлених осіб. Одним з таких механізмів є використання аутсорсингу в якості фінансового інструменту забезпечення сталого розвитку української будівельної галузі. Однак для України застосування аутсорсингу як способу збільшення вартості підприємства є новим і маловивченим, тому актуальність даного дослідження має значну теоретичну значимість.

Аналіз останніх наукових досліджень. Вагомий науковий внесок у дослідження проблем використання аутсорсингу з метою підвищення вартості підприємства внесли такі вчені як Б. Анікін, Ж. Бравар, М. Доннеллан, П. Друкер, Е. Йордан, С. Календжян, С. Клементс, Дж.Б. Хейвуд. Питанням впровадження аутсорсингу в практику будівельних підприємств присвячені роботи вітчизняних дослідників: Є. Бондаренко, Н. Верхоглядової, С. Дубінського, Г. Дугінець, А. Загороднього, О. Зозульова, В. Кожушко, І. Поповиченко, П. Фісуненко та інших. Слід зазначити, що на сьогоднішній день більшість праць з аутсорсингу є перекладом іноземних видань, що не дозволяє в повній мірі застосувати їх в Україні. Разом з тим, незважаючи на значну кількість розробок, в існуючих походах недостатньо уваги приділено специфіки української економіки, що не дозволяє повною мірою визначити ефективність аутсорсингової співпраці. Накопичений матеріал також потребує систематизації та адаптації стосовно будівельної сфери.

Мета роботи полягає у визначенні теоретичних положень і нових методичних підходів, що забезпечують підвищення вартості будівельних підприємств за рахунок використання аутсорсингу.

Викладання основного матеріалу дослідження. На даний час стан економіки України знаходиться на важливому та відповідальному етапі. Наслідки кризи відчули майже всі галузі діяльності. Висока енергоємність і неефективна структура виробництва в Україні, зростання цін на енергоносії спонукали підприємців шукати способи підвищення ефективності господарської діяльності. Особливо це торкнулося будівництва, оскільки будівництво є потужною індустріальною галуззю матеріального виробництва, від обсягів і рівня якої в значній мірі залежить подальший розвиток всіх інших галузей, забезпечення зростання економічного потенціалу країни. Одним із шляхів розв'язання цієї проблеми є пошук та вирішення питань, які сприяють підвищенню ефективності діяльності будівельних підприємств.

Будівельна галузь є фондоутворюючою в українській економіці, об'єднуючи понад 61,1 тис. підприємств та 38,9 фізичних осіб-підприємців, в яких зайнято понад 449,7 тис. осіб [4]. Через залучення до будівельного процесу великої кількості підприємств реального сектора економіки від ефективності і стабільності його діяльності залежить стан української економіки в цілому. У галузі існують чинники, які стримують зростання вартості підприємств. Наприклад, знос (більше 60 %) основних фондів, низька продуктивність праці та високі витрати (в середньому витрати на будівництво в Україні вище в 1,5-2 рази в порівнянні з європейськими), що не дозволяє вирішувати завдання модернізації і капіталізації галузі. Низька вартість підприємств призводить до того, що їм складно залучати як вітчизняне, так і закордонне фінансування. У 2011 році обсяг іноземних інвестицій у будівництво скоротився на 11% порівняно з 2008 роком. (7196,1 млн.грн. проти 8087 млн.грн. відповідно, без врахування курсу національної валюти) [4].

Між тим в світовій практиці існують певні механізми, застосування яких дозволить покращити існуючий стан у будівельній галузі, наприклад, впровадження аутсорсингу, за рахунок якого будівельні підприємства без істотних фінансових витрат, пов'язаних з їх розробкою і впровадженням, отримують доступ до нових технологій і рішень. Завдяки вузькій спеціалізації, аутсорсер є носієм кращих знань у своїй сфері діяльності в результаті цілеспрямованого інвестування та розвитку ключових компетенцій та НДДКР [3;5;6].

У ході дослідження було розглянуто кілька значень терміну «аутсорсинг», які містять в собі деякі суперечливі за змістом тлумачення, що ускладнює чітке розуміння того, які послуги і в якому випадку можуть стати об'єктом аутсорсингу. Тобто термін «аутсорсинг» визначається багатьма економістами в залежності від розглянутих бізнес-процесів і організацій, які, так чи інакше, мають виробничі чи інші взаємини на основі аутсорсингу, використовуючи його для позначення різних напрямків ділової активності [2;3;9]. Враховуючи вище наведене, визначемо деякі аспекти що відповідають меті даного дослідження. У першу чергу, з фінансової точки зору, аутсорсинг - це залучення зовнішніх ресурсів, у тому числі і фінансових, для виконання ряду функцій, які не можуть бути успішно реалізовані тільки за рахунок внутрішніх ресурсів підприємства. Основні завдання аутсорсингу в фінансовій сфері - підвищення ефективності формування та перерозподілу фінансових ресурсів, прозорості руху фінансових потоків, що сприяє зростанню інвестиційних можливостей і конкурентоспроможності господарюючого суб'єкта. Фінансовий аспект аутсорсингу полягає в його спрямованості на досягнення стратегічної мети - підвищення вартості підприємства, а також на рішення тактичних завдань забезпечення платоспроможності та прибутковості. Слід зазначити, що у розглянутих в ході дослідження визначеннях аутсорсингу недостатня увага приділена таким поняттям як людський капітал і ключові компетенції, які сьогодні визнаються важливими чинниками формування вартості підприємства.

У багатьох сучасних підприємствах значна частка їх вартості припадає на нематеріальні активи та людський капітал. В свою чергу, за рахунок того, що аутсорсингова організація спеціалізується на певній сфері діяльності, всередині неї відбувається цілеспрямоване інвестування в розвиток ключових компетенцій. Тому використання аутсорсингу дозволяє будівельним підприємствам отримувати доступ до інновацій без витрат на їх самостійну розробку і направляти фінансові ресурси на основний вид діяльності.

За наявності тривалого аутсорсингового договору стає можливим спільне інвестування в проект, розвиток нових ключових компетенцій і технологій, розподіл відповідальності та ризиків, що забезпечує конкурентоспроможність і підвищення вартості підприємств в довго-

строковому періоді. У цьому зв'язку запропоновано визначення аутсорсингу як способу формування фінансових відносин між організацією та спеціалізованою організацією - аутсорсером, що володіє ключовими компетенціями та накопиченим людським капіталом, на основі повної або часткової передачі бізнес-процесів, що приводить до збільшення вартості підприємства. Проаналізовано та систематизовано чинники, що впливають на показники створення вартості підприємства в залежності від напрямків її діяльності (стратегічні, операційні, інвестиційні та фінансові), що дозволяє цілеспрямовано контролювати їх вплив на фінансовий стан і вартість підприємства.

Для управління вартістю підприємства необхідно чітко знати, які саме параметри діяльності її визначають. Особливу увагу слід приділити фінансовим показникам, що характеризують вартість підприємства, які можна поділити на чотири групи в залежності від напрямків діяльності підприємства: стратегічна, операційна, інвестиційна, фінансова. З урахуванням галузевої специфіки були виявлені і згруповані фактори, що впливають на показники вартості підприємств будівельної галузі (рис. 1).

Показник економічної доданої вартості (EVA) - це фінансовий показник, що характеризує приріст вартості підприємства за звітний період. Він відображає ефективність використання капіталу підприємства з урахуванням витрат на його залучення, прибутковість бізнесу і ступінь досягнення його стратегічної мети - збільшення вартості підприємства. У ході дослідження ставилося завдання визначення фінансових важелів впливу на вартість підприємства (ефективність основної, інвестиційної та фінансової діяльності), які найбільшою мірою впливають на прирощення вартості. Так, ефективність основної діяльності залежить від обсягів продажів, зниження витрат і мобілізації резервів зростання прибутку. Будівельна галузь відрізняється, наприклад, нерухомістю готової продукції, що призводить до зростання накладних витрат за рахунок зведення тимчасових об'єктів інфраструктури і збільшення частки транспортних витрат.

За рахунок високої матеріаломісткості процесу виробництва виникає необхідність в складських приміщеннях, зростає потреба в оборотних коштах для створення і підтримки необхідного рівня запасів. Ефективність інвестиційної діяльності залежить від результативності

інвестиційних проектів підприємства. Тривалість виробничого циклу обумовлює великі терміни окупності проектів, що призводить до істотного відволікання фінансових ресурсів з обороту і збільшення проектних ризиків. Ефективність фінансової діяльності відображає ефективність залучення фінансових ресурсів, розміщення вільних грошових коштів, управління оборотним капіталом. Висока капіталомісткість процесу будівельного виробництва обумовлює потребу в тривалому позиковому фінансуванні. Цілеспрямоване управління факторами (наприклад, собівартістю продукції, станом матеріально-технічної бази, капітальними вкладеннями, вкладеннями в нематеріальні активи), дозволяє оптимізувати управління фінансовими потоками з метою створення і збільшення вартості будівельних підприємств.

Рис. 1. Фінансові показники вартості будівельних підприємств та фактори, що впливають на них

Слід зазначити, що аутсорсинг в будівельній сфері може застосовуватися в декількох напрямках діяльності і на різних стадіях реалізації проектів. Виділення напрямків діяльності та функцій на кожному етапі будівельного процесу має відповідати наступним критеріям:

- функція є допоміжним процесом;
- збереження або підвищення якості виконання функції;
- виконання функції протягом тривалого періоду часу;
- потрібне використання спеціальних технологій, інновацій, кваліфікованого персоналу;
- вже існують підприємства, які надають подібні послуги;
- вартісний критерій.

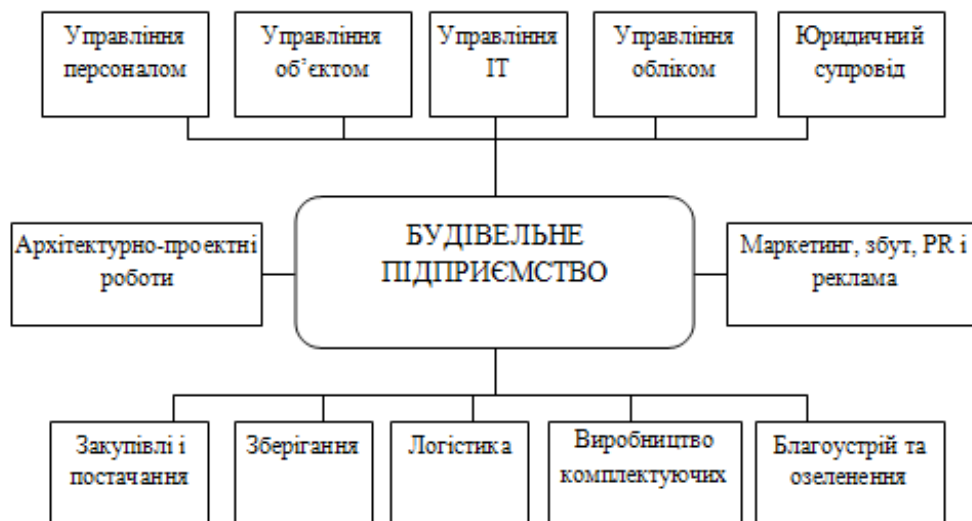

Рис. 2. Сфери застосування аутсорсингу в будівельному комплексі

Будівельне підприємство на базі управління аутсорсинговими контрактами розробляє стратегію управління фінансовими потоками, що дозволяє перерозподіляти фінансові ресурси найбільш оптимальним чином без істотного відволікання їх на другорядні види діяльності. Наявність довгострокових і стабільних аутсорсингових відносин дозволяє підвищити точність фінансового планування і з високим ступенем вірогідності прогнозувати величину необхідних грошових потоків. Виявлені в ході вивчення та систематизації досвіду закордонних будівельних підприємств сфери застосування аутсорсингу наведені на рис. 2.

Висновки та перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Виконане дослідження дозволяє сформулювати наступні висновки:

1. Будівельний комплекс є фондоутворюючим, від нього залежить розвиток багатьох галузей економіки, але через низьку вартість підприємств спостерігається ряд негативних явищ, у тому числі зниження інвестиційної активності, що призвело до стагнації комплексу.

2. Для підвищення вартості підприємств необхідно виявити, які фактори її утворюють і впливають. Вартість підприємства залежить від його

стратегічної, операційної, інвестиційної та фінансової ефективності і тому може бути охарактеризована багатофакторної моделлю.

3. Використання аутсорсингу українськими будівельними підприємствами до теперішнього часу не ставить стратегічною метою підвищення вартості підприємств, що не дозволяє об'єктивно оцінювати фінансовий ефект від впровадження аутсорсингу. У зв'язку з викладеним, з метою підвищення вартості будівельних підприємств рекомендується розробити та впровадити схему залучення фінансування шляхом створення організації, спрямованої на всебічне використання фінансових вигод від впровадження аутсорсингу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Аналітика і дослідження комерційної і житлової нерухомості України. - Socmart - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.socmart.com.ua/>
2. Аникин Б.А., Рудая И.Л. Аутсорсинг и аутстаффинг: высокие технологии менеджмента: Учеб. пособие. - М.: ИНФРА-М, 2007. - 288 с.
3. Аутсорсинг як інструмент підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств в умовах глобалізації / О. Зозульов, О. Микало // Економіка України. – 2009. - № 8 (573). – С. 16-24.
4. Держкомстат України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. Можливості використання аутсорсингу в будівельній галузі Дніпропетровського регіону / Г.В. Дугінець, О.О. Квактун // Економічний простір: Збірник наукових праць. – №52/1. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2011. – С.67-73.
6. Особливості застосування аутсорсингу для підприємств будівельної галузі / І.В. Поповиченко, К.О. Спірідонова // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності: Збірник наукових праць. – Маріуполь: ДВНЗ «ПДТУ», 2011. – С. 265-269.
7. Офіційний WEB – сайт Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) – Режим доступу: <http://www.oecd.org/>
8. Розвиток аутсорсингу на промислових підприємствах України в умовах фінансово-економічної кризи / С.В. Дубінський // Вестник Национального технического университета. – Х., 2010. – № 07. – С. 42-48.
9. Хейвуд Дж.Б. Аутсорсинг: в поисках конкурентных преимуществ / Дж.Б. Хейвуд — М.: Вильяме, 2002.-174 с.